د ژوند ښکلا په احتیاط کې ده.

د ترافیکي اصولو او مقرراتو د زده کړې درسونه

Ketabton.com

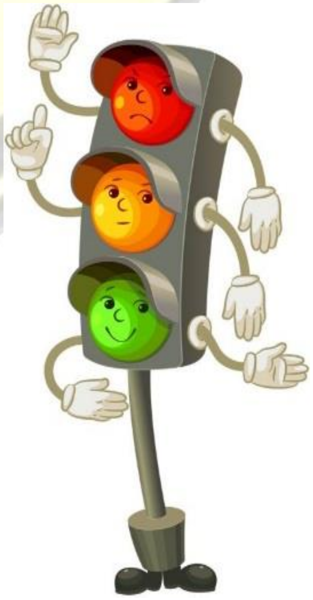

راټولوونکئ او لیکونکئ: سیف الله (بسمل)

کال ۱۳۹۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مقدمه

ژوند د خدای ج ستر نعمت دی، ددغه ستر نعمت ساتنه یو مسوولیت دی او مسوولین یې موږ یو. موږ ته خدای ج عقل او شعور راکړی، په دې نړۍ کې یې د اشرف المخلوقاتو په نوم نومولي یو. د عقل او شعور په واسطه یې دا توان راکړی چې د ښه او بد ترمینځ تفکیک وکړو. کله چې د ښه او بد تر مینځ تفکیک وکړای سو، ښو ته دوام ورکوو او د بدو څخه ځان ساتو. ژوند د خپل بهبود لپاره د تکامل زیات پړاوونه طی کړ، نن تر هر وخت عقل انشکاف پیداکړی د ژوند د هوساینې لپاره یې بېلابیلې وسیلې کشف کړې د همدا وسیلو له جملې څخه یې کښتۍ، طیاره او موټر هم په وجود راوړي. دغه وسیلو ته درې ډوله ترافیک هم ویلی سو بحري ترافیک، هوایي ترافیک او ځمکني ترافیک. بحري او هوایي ترافیک پر خپل ځای زموږ کار د ځمکني ترافیکو سره دی. د ځمکني ترافیکو سره یوځای ترافیکي اوصول او مقررات هم ایجاد سوي.کله چې د آس... بایسکل، موټرسایکل، موټر او ټکټر څخه استفاده کوو. لازمه ده چې په ترافیکي اوصولو او مقرراتو به پوه یو. که په ترافیکي اصولو عمل وکړو هم ځان او هم به مو نورو ته اضافه ژوند وربخښلی وي، که یې ونه کړو د ژوند په روانه لړۍ کې به مو د خطر فیصدي نوره هم زیاته کړې وي. خبره بیرته د عقل لور ته ځي عقل موږ ته د احیتاط سپارښتنه کوي، چې د وسایطو څخه په استفاده احتیاط وکړو هم به مو د ځان او به مو د نورو ژوند ژغورلی وي.

راځئ چې ترافیکي اصول مراعات کړو، هم د ځان او هم د نورو ژوند وژغورو!

په درنښت

سیف الله بسمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ترافیکو تاریخچه

لومړني انسانانو په سمڅو(مغارو) کې ژوند کوئ، ژوند یې په خورا ابتدایي مراحلو کې قرار درلود دوی خپل خوراکي توکي د ځنګلي نباتاتو څخه پوره کول، دژوند په دغه جریان کې په سمڅو کې د طوفانو، بادو، زلزلو او نورو طبیعي افتو په منځته راتلو سره ژوند ورته ګران سو، فکر یې وکړ چې دښتو، بدیاو، د غرو لمنو او سمندرونو پر غاړه کورونه ودان کړي، همداسې یې وکړل، ټولنیز ژوند یې پیل کړ د عقل په انکشاف سره یې زراعت ته مخه کړه، یوو شمیر حیوانات یې اهلي کړل، د خپلو اموالو د انتقال د یوه ځایه څخه تر بل ځایه پورې د تګ لپاره د همدغه حیواناتو څخه استفاده وکړه، همدغه وخت لومړني ترافیک په وجود راغلل.

په اروپا کې تر صنعتي انقلاب وروسته په (18مه) پیړۍ کې لومړنی موټر په وجود راغلی، همدا لړۍ انکشاف پیدا کړ، لومړنیو موټرانو په ښارو کې په غیري منظم ډول حرکتونه کول چې بیا یو شمیر ټکرونه په وجود راغلل، د هغه وخت د ضرورت سره سم د ښاري نظم د تنظیم لپاره پولیس ټرافیک په وجود راغلل.

د ترافیک Traffic کلیمه د لومړي ځل لپاره په روم او انګلیستان کې وکارول سوه. ترافیک هم د لومړي ځل لپاره په همدغه هیوادو کې رامینځ ته سول. په ۱۹۶۸ م کال د اتریش هیواد په مرکز ویانا کې ۱۱۰ هیوادونو غونډه وکړه، په نړیواله سطحه یې ترافیکي قوانین وضع کړه.

په افغانستان کې عیناً لکه په نوره نړۍ کې چې مخکې موټر نه وو د تګ او راتګ او اموالو د انتقال لپاره د آس، اوښ، مرکب او فیلانو څخه د نقلیه وسایطو په توګه کار اخیستل کیدی، نورې ټرانسپورټي او مواصلاتي لارې چارې نه وې موجود.

په لومړي ځل په (۱۹)پیړۍ کې د امر حبیب الله خان د واکمنۍ پر مهال افغانستان ته دوه عرادې نقلیه وسایط ورکړل سول، ټرافیکي سیسټم او اصولو په تدریجي ډول سره د پرمختګ په حال کې وو، د امر امان الله خان په وخت کې یې په بېساري ډول سره خپل د پرمختګ مراحل طی کړل په (۱۳۴۲) هـ ش کال کې د ترافیک پولیسو اداره چې په ښاروالۍ پورې مربوط وه، ورڅخه جلا او په کورنیو چارو وزارت پورې مربوط سول، د ولایاتو د امنیه قومندانۍ تر چتر لاندې یې فعالیتونه مخته وړل شروع کړل چې تر دامهاله جریان لري.

ترافیک Traffic

ترافیک Traffic یو لاتیني کلیمه ده چې د تګ او راتګ په معنی ده.

په اصطلاح کې هر هغه شی چې پر جاده باندې حرکت کوي ترافیک بلل کیږي.

تعریف:هر هغه شی چې د یوه ځایه څخه بل ځای ته حرکت کوي هغه ته ترافیک ویل کیږي.

په ټوله نړۍ کې ټرافیک پر درې ډوله دي.

۱ : هوایي ترافیک: هوایي ترافیک هغه دی چې په هوا کې حرکت کوي: لکه طیارې

۲: بحري ترافیک: بحري ترافیک هغه دي چې په اوبو کې حرکت کوي: لکه کښتۍ

۳: زمیني ترافیک: زمیني ترافیک هغه دي چې ځمکې پر سر حرکت کوي: موټر، ریل ګاډی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عموماً زمیني ترافیک په دوه ډوله دي.

۱: د جادې ترافیک ۲: د پټلۍ ترافیک

زموږسر و کار د جادې د ترافیکو سره دی. چي دا بیا پر درې ډوله دي.

۱: د ماشین په واسطه ۲: د انسان یا حوان په واسطه ۳: پیاده شاملین

*د ترافیکو په قانون کي حق اولیت پیاده شاملینو ته ورکول سوی دی

پولیس ترافیک هغه کسان چي مشخص لباس يې اغوستی وي، د ترافیکو نظم برابروي پولیس ترافیک بلل کیږي.

د پولیس ترافیک وظیفې: د ۱ترافیکو او جادې تنظیم۲ د ترافیکي پیبنو بر رسي۳ د نمبر پلېټ او جواز سیر توزیع۴ په ترافیکي اصولو د خلکو پوهول ۵ د چلولو د جواز(لایسنس) توزیع.

ترافیک د نظم له رویه پر ۴ ډوله دی.

۱: پولیس ترافیک ۲: برقي ایشارې یا سینګالونه ۳: ترافیکي نښې یا لوحې ۴: د حق اولیت قاعده.

په دغه ۴ قسمونو کي لومړی د اعتبار وړ پولیس ترافیک ګڼل کیږي څکه پولیس ترافیک د درک قوه لري.

پر جاده باندي د تګ اوصول

هر نقلیه واسطه چلوونکۍ باید پر جاده باندي په داسې شکل حرکت وکړي چي و نورو یا ځان ته د خطر سبب نسي.

لومړی: هر چلوونکۍ باید موټر ته تر حرکت ورکولو مخکي خپل د موټر تیل، مبلایل، ټایرونه، بتۍ، ایشارې، د نمبر پلېټ بتۍ، او نور تخنیکي پرزه جات چک کړي تر څو پر لار د خنډ او خطر سره مخ نسي.

دوهم: هر چلوونکۍ باید په ترافیکي اصولو اګاه او د چلولو جواز(لایسنس) او د موټر جواز سیر ولري.

دریم: هر چلوونکۍ باید د چلولو څخه مخکي امنیتي کمربند وتړي، څکه د چلوونکي او موټر سرعت مساوي وي د کمر بند په تړلو سره د چلوونکي سرعت صفر کیږي.

څلورم: هر چلوونکۍ باید موټر ته تر حرکت ورکولو مخکي خپل د موټر شاوخوا او لاندي چک کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم: هر چلوونکۍ باید پر جاده باندي په داسي شکل حرکت وکړي چي نورو ته د زیان، خطر او اذیت سبب نسي.

شپږم: هر چلوونکۍ باید موټر په داسې شکل وچلوي چي نوموړی پرې حاکم وي او په اضطراري حالت کي یې کنټرول کړای سي.

اووم: چلوونکۍ باید په موټر کي د نشه یي توکو د استعمال، ټلیفوني خبرو او زیات باندار کولو څخه ډډه وکړي.

اتم: چلوونکۍ باید د تیز رفتار، هارن وهل، د جادې پر منځ تلل، بېځایه توقف، بېځایه پارکینگ، پر جاده موټر راگرځولو څخه ډډه وکړي.

نهم: هر کله چي چلوونکۍ حرکت کوي لومړی دي ایشاره ایله کړي، په عقبي ښیښو(هندارو) کي دي وگوري کله چي اطمناني سو حرکت دي وکړي..

لسم: هر هغه وسایط چي په ساعت کي 30 کیلومتر تیزوالی ونه لري د ټرافیکو په قانون کي عمومي جادې ته نسي داخلېدای. باید پر فرعي سړکانو باندي ولاړ سي او یا هم په کوڅو کي ولاړ سي. لکه آس گاډی، بایسکل او لاسي کراچۍ.

یولسم: قانون وایي تاسې باید د بل وسایط څخه دومره فاصله ولرۍ که چیري یو وسایط یو دم درېږي او یا خرابېږي تاسې باید په دغه جریان کي خپل وسایط کنټرول کړاۍ سۍ.

سبقت (مخته کېدل)

د یو نقلیه واسطې مخته کېدل د بلې نقلیه واسطې څخه عبارت د سبقت څخه دی.

د منع سبقت ځایونه: ډبل سبقت، پر مخ پورته، پر مخ کښته، پر گولایي، پر تنگه جاده، په تونل کي، پر پیاده رو، پر کومه جاده چي د منع سبقت نښه(لوحه) وي او پر راسته لاس سبقت کول منع دی.

د سبقت کولو په حالت کي باید د دید (لیدلو) ساحه پراخه وي، نه نور ترافیک په خطر کي واچول سي او نه هم ځان. د سبقت په وخت کي مو د نقلیه واسطې سرعت ډېر کړۍ تر څو د بلې واسطې څخه په امنیت کي تیر سۍ.

د سبقت په وخت کي د ټکر احتمالات ډېر وي، د نړۍ 60 فیصده پېښې د سبقت په وخت کي رامینځته سوي.

ترافیکي پېښې (حادثې)

تعریف: هغه تصادم یا پېښه چي د ځان سره مالي او ځاني زیان ولري ترافیکي پېښه بلل کیږي.

ترافیکي پیښې پر درې ډوله دی۱ لویه ترافیکي پېښه۲متوسطه(میانه) ترافیکي پېښه۳کوچنۍ ترافیکي پېښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- لویه ترافیکی پیښه

لویه ترافیکي پېښه(حادثه)هغه حالت دی چي دشخص په فوت، د غړي په دایمي معلولیت یا د سلو زرو افغانیو څخه په زیات مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود۵۷۷ ماده)

۲- متوسطه ترافیکی پیښه

متوسطه (میانه) ترافیکي پېښه (حادثه) هغه حالت دی چي په شدید ضرب او جرح، غړي په ماتېدو یا له پنځوس زرو څخه زیات تر سلو زرو افغانیو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود۵۷۷ ماده)

۳- کوچنۍ ترافیکی پیښه

کوچنۍ ترافیکي پېښه(حادثه) هغه حالت دی چي په سپک (خفیف) ضرب او جرح او یا تر پنځوس زرو افغانیو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود۵۷۷ ماده)

د ترافیکي پیښې اصول:

- د پېښي مرتکب شخص دي خپله نقلیه واسطه د جادې راسته طرف ته ودروي.
- د پېښي مرتکب شخص دي د زخمیانو سره همکاري وکړي، نژدې کلینیک او روغتون دي دي یې انتقال کړي.
- د پېښي مرتکب شخص دي د زخمي سوي کس سره اولیه کمک وکړي لکه د ویني د جریان بندېدل...

د ترافیکي پېښو د بررسۍ ټیم او دندې یې

د ترافیکي پېښو د بررسۍ امریت هغه غړي چي د ترافیکي پېښي بر رسي او د پېښي د ځای کورَکي کوي د بر رسۍ ټیم بلل کیږي.

د بر رسۍ د ټیم دندې په لاندي ډول دي

د پېښي جریان لیکل، اثباتیه مدارک راټولول، لکه عکسونه اخیستل، پوښتني کول، اقرار اخیستل، د زیان اندازه معلومول، شاهدان نیول، د ترافیکي پیښې معلومات ترتیب او دوسیه ورته جوړول.

جرم او مجرم

هر هغه عمل چي د ترافیکو د قانون خلاف ترسره کیږي هغه ترافیکي جرم بلل کیږي.

مجرم: هغه شخص چي جرم یې رامینځته کړی وي مجریم بلل کیږي.

مجرم هیځکله د پېښي د ځای څخه فرار نسي کولای که د پېښې د ځای څخه فرار وکړي جرم یې یو په دوه کیږي. خو په دوه حالت کي فرار کولای سي. لومړی: که چیري د زخمي یا مړي قریبانو ده ته ضرر رسوئ نوموړی به ځي نژې پوستې یا پولیسو ته ځان په واک کي ورکوي. دوهم : مجرم کس به زخمي کس روغتون ته انتقالوي خو بیرته به د پېښې ځای ته ځان رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خسارې جبران

د ملامت شخص له لوري مقابل شخص ته د مالي یا ځاني زیان جبران ورکول د خسارې جبران بلل کیږي.

د پېښي مرتکب شخص د قانون پر مجازاتو سربیره د خسارې په جبران مکلف دی.

که په پېښه کي مړی رامینځ ته سي د مړي د تدفین او تکفین مصارف د خسارې په جبران کي حساب کیږي. همداشان که په پېښه کي ټپ، مات او یا هم مالي زیان وي بیا هم مجرم د خسارې په جبران مکلف دی.

که چیري متضرر کس په ترافیکي پېښه کي ملامت تشخیص سي د هغه د ملامتیا په تناسب په تثبیت سوي جبران باندي مکلف دی.

د سیر جواز (جواز سیر)

تعریف: جواز سیر هغه ارزښت لرونکۍ سند دی چي د ګمرک د محصول او تخنیکي معاینې څخه وروسته یو نقلیه وسایط ته ورکول کیږي. یا جوازسیر یو ډول کتابچه ده چي نقلیه واسطې ته په جاده باندي د تګ اجازه ورکوي.

تخنیکي معاینه: د موټر انجن، شاسي او نورو پرزو چک کولو ته تخنیکي معاینه ویل کیږي.

تخنیکي ټیم: د جواز سیر امریت هغه اشخاص چي د موټر تخنیکي معاینه کوي تخنیکي ټیم بلل کیږي.

په جوازسیر کی د عرادې مشصات لکه انجن نمبر، شاسي نمبر، د عرادې ماډل، رنګ، د عرادې نوعیت، د سوارلیو (سپاریانو) تعداد او د بار اندازه ښودل کیږي.

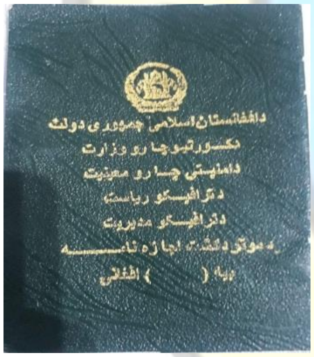

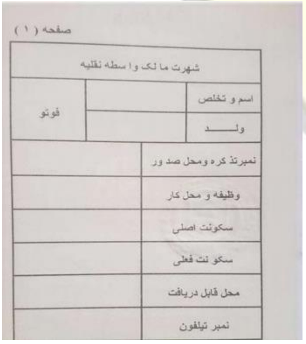
صفحه (۱)

شهرت مالک واسطه نقلیه		
اسم و تخلص		فوتو
ولد		
نمبرتذکره ومحل صدور		
وظیفه و محل کار		
سکونت اصلی		
سکونت فعلی		
محل قابل دریافت		
نمبر تیلفون		

په جواز سیر کي د عرادې د مالک مشخصات لکه نوم، د پلار نوم، عکس، سکونت او مبایل نمبر لیکل کیږي.

د ترافیکو د قانون ۱۴مه ماده داسې حکم کوي:

(1) د ترافیکو اداره د ماشین لرونکي نقلیه واسطي د مالیې او محصول د ورکړي له ډاډ حاصلولو څخه وروسته د مربوطه اسنادو اود عرادې د تخنیکي لازمو تجهیزاتو د بشپړ والي او فعال والي په پام کښي نیولو سره نومړي واسطي ته د سیر جواز ورکوي.

د ترافیکو د قانون ٦١ مه ماده داسې حکم کوي: کوم شخص چي پر عمومي جاده بغیر دجواز سیر او نمبر پلېټ څخه موټر په حرکت راولي د درو زرو څخه تر شپږ زره افغانیو پوري په نغدي جریمه یا له ۳ څخه تر ٦ میاشتو پوري به بند محکومیږي.

د جزاکود ٥٦١ ماده حکم کوي: که کوم شخص د انجن یا شاسي نمبر تغیر کړي به قصیر حبس محکومیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

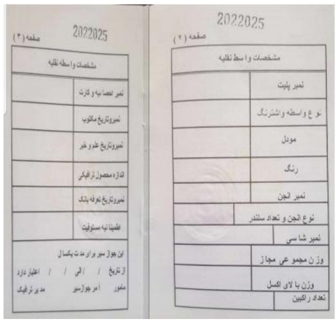

صفحه (۲) 2022025

مشخصات واسطهٔ نقلیه	
نمبر پلیت	
نوع واسطه واشترنگ	
مودل	
رنگ	
نمبر انجن	
نوع انجن و تعداد سلندر	
نمبر شاسی	
وزن مجموعی مجاز	
وزن بالای اکسل	
تعداد راکبین	

صفحه (۳) 2022025

مشخصات واسطه نقلیه	
نمبر احصائیه و کارت	
نمبروتاریخ مکتوب	
نمبروتاریخ عذرو خبر	
اندازه محصول ترافیکی	
نمبروتاریخ تعرفه بانک	
اطمینانیه مسئولیت	

این جواز سیر برای مدت یکسال
از تاریخ / / الی / / اعتبار دارد
مامور آمر جوازسیر مدیر ترافیک

صفحه (۳)

تاریخ	تبدیل انجن شاسی بادی و تغیررنگ واسطه نقلیه	امضا هیئت
تاریخ	تبدیل انجن شاسی بادی و تغیررنگ واسطه نقلیه	امضا هیئت

هر جواز سیر څو تشي خانې لري، ترڅو د تغییراتو په وخت کې ډکې سي لکه د موټر د رنګ بدلول، باډۍ پوري بسته کول او ځیني نور انواع.

که څوک موټر اخلي یا رانیسی غوره ، دا ده، چې یوځل ئې اسناد دخپل اطمینام لپاره د ترافیکو په مدیریت کی چک کړي یا د جواز سیر په امریت کي وګوري چې څه تخلفات ونه لري.

ټکس لاین

هغه کتابچه ده، چې د ټکسي موټرونو لپاره ورکول کیږي.

دوه ډوله وي: ۱- ښار ي ۲- اطرافي.

دې کتابچه کې لیکل سوي وي، چې دا موټر له دې ایستګاه څخه تر دې ایستګاه پورې حق لري سوارلی پورته کړي.

نمبر پلیټ

هر ماشین لرونکي نقلیه واسطې ته دوه نمبر پلېټه ورکول کیږي، چي یو یې مخ او بل یې شاته بسته کیږي.

نمبر پلیټونه په شخصي، دولتي او خارجي موسیساتو ویشل سوي دي.

شخصي نمبر پلیټ په ملکي افرادو پسي مربوط کیږي، دولتي نمبر پلیټ په اړوند ارګان پسي مربوط کیږي او د موسیساتو نمبر پلېټونه په موسیسو، انجیو ګانو او خارجي نماینده ګیو پسي مربوط کیږي.

نمبر پلیټ مختلف شکلونه لري ش شخصي، ټ ټکسي، ل لارۍ، ب ، بس او نور

د دولتي ملکي ادارو د نمبر پلیټ بطن تور او د اعدادو رنګ یې سپین دی، د وسلوال پوځ او نورو نظامي قطعاتو نمبر پلیټ سپین او د اعدادو رنګ یې سور دی.

د هر نمبر پلیټ څراغونه باید فعاله، پاک او د لوستلو وړ وي

د افغانستان په نمبر پلیټو کي (۰) عدد نسته ځکه د لیري څخه لوستل کیږي نه او د موټر هر نمبر پلیټ د ۱۱۱ څخه شروع تر ۹۹۹۹۹ پوري جریان لري کله چي یولک ته ورسیږي بیا (منفي -۲) ۱۱۱ شروع کیږي.

ترانزیټي نمبر پلیټ: کله چي افغانستان ته نوی موټر راواردیږي پر سرحداتو ورته ترانزیټي نمبر پلیټ ورکول کیږي. تر څو چي موټر ته نمبر پلیټ او جوازسیر جوړیږي تر هغه وخته د ترانزیټي نمبر پلیټ څخه استفاده کولای سي. دغه نمبر پلیټ تر ۱۰ یا ۲۰ ورځو پوري د اعتبار وړ دی.

زراعتي تراکتور، موټرسایکل، ریکشا او زرنج ته یو نمبر پلیټ ورکول کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو شمېر جزايي احکام

شپږ شپيتمه ماده

(1) که څوك د چلولو د جواز له درلودلونه پرته ماشين لرونکی نقليه واسطه په عام واټ وچلوی له يوی مياشتی نه تر شپږ مياشتو پوری په حبس يا له زر افغانيو نه تر شپږ زره افغانيو پوری په نغدی جزأ محکوميږی.

(2) د نقليه واسطی مالك يا متصرف ددی خبری په پوهيدلو سره سره چی چلوونکی د چلولو جواز نه لری او هغه ته د نقليه واسطی د چلولو اجازه ورکړی تر دوه زره افغانيو پوری په نغدی جزأ محکوميږی.

اوه شپيتمه ماده

د الکهولی مشروباتو او يا مخدره موادو له استعمال نه د راولاړی شوی نشی په حالت کښی چلول جرم دی. مرتکب د نورو قوانينو د احکامو په پام کښی نيولو سره له شپږو مياشتو نه تر يوه کال پوری په حبس يا له شپږ زره افغانيو نه تر دولس زره افغانيو پوری په نغدی جزأ محکوميږی.

اته شپيتمه ماده

که چيری څوك د ترافيکی مقرراتو، اشاراتو، علامو او ترافيکی تأسيساتونه د سر غړونی په سبب په عام واټ باندی د ترافيکو په امنيت کښی خطر واچوی تر دری مياشتو پوری په حبس يا تر دری زره افغانيو پوری په نغدی جزأ محکوميږی.

نهه شپيتمه ماده

که څوك د واټ د ترافيك امنيت په عمدی ډول ګډوډ کړی چی د هغه په سبب اشخاصو ته ځانی او مالی زيان واوړی، د زيان په جبرانولو بر سيره د جزأ د قانون له حکمونو سره سم مجازات کيږی.

اويايمه ماده

که څوك عام واټ د ترافيکو د اداری د پخوانی اجازی له حصول نه پرته د تعميراتی او نورو موادو د کښيښودلو په سبب بند، کنده يا د تيريدلونه وباسی تر دری مياشتو پوری په حبس يا تر دری زره افغانيو پوری په نغده جزأ محکوميږی.

يو اويايمه ماده

(1) که څوك د ترافيکو علامی، اشارات او تأسيسات په خپل سر په عام واټ باندی نصب او يا هغه له واټ نه ليری کړی او يايی لوری بدل کړی تر دری مياشتو پوری په حبس او يا تر دری زره افغانيو پوری په نغدی جزأ محکوميږی.

(2) که څوك د اعلان، تابلو او داسی نورو د نصبولو په واسطه ترافيکی علامی او اشارات پټ او يا ګډوډ کړی تر يوی مياشتی پوری په حبس او يا تر زرو افغانيو پوری په نغدی جزأ محکوميږی.

دوه اويايمه ماده

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چیری د ښاروالیو، د واټ د ساختماني او د سړکونو د ساتنې او څارنې د مؤسسو کارکوونکي د دغه قانون د اته دیرشمی مادی له احکامونه سرو غړوی، سرغړوونکی تر یوی میاشتی پوری په حبس یا تر دوه زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

دری اویایمه ماده

(1) که چیری د نقلیه واسطی چلوونکی داهمال،غفلت بی احتیاطی، د ترافیکی قانون، مقرراتو او یا لوایحونه د سر غړونی په سبب د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دریمی فقری د مندرجی درنی ترافیکی پیښی مرتکب شی په هغه حبس چی له شپږو میاشتو نه لږ او له دری کلونو نه زیات نه وی محکومیږی.

(2) که چیری ارتکاب شوی عمل له هغو اصولو نه د غتی سرغړونی په سبب واقع شوی وی چی د فن او مسلك له مخی پری لازم وی، مرتکب په متوسط حبس چی له دوه کلونو نه لږ نه وی محکومیږی.

(3) که چیری ارتکاب شوی عمل د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دوهمی فقری مندرجه متوسطه پیښه تثبیت شی، مرتکب د احوال سره سم تر یو کال پوری په حبس یا تر دولس زره افغانیو پوری نغدی جزأ یا په دواړو جزأگانو محکومیږی.

څلور اویایمه ماده

د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د لومړی فقری مندرجی کوچنی ترافیکی پیښی کښی چی د سپك ټپ یا تر دری زره افغانیو پوری د مالی زیان سبب شی او د پیښی شاملین د موضوع له تعقیب نه تیر شی او د زیان په جبران کولو موافق وی، د ترافیك څارندوی د سر غړوونکی مالی تنبیه ته اقدام کوی او موضوع ته خاتمه ورکوی.

پنځه اویایمه ماده

څوك چی د ترافیکی پیښی مرتکب شی او له ټپیانو سره له لازمی مرستی نه ځان وژغوری، د اصلی پیښی په جزأ بر سیره تر شپږو میاشتو پوری په حبس یا تر شپږ زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

شپږ اویایمه ماده

که څوك د ترافیکی درنی یا متوسطی پیښی مرتکب شی او د پیښی له ځای نه وتښتی د اجبار د حالت په پام کښی نیولو سره د اصلی پیښی په جزأ بر سیره له شپږو میاشتو نه تر یو کال پوری په حبس یا له شپږ زره افغانیو نه تر دولس زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

د چلولو جواز(لایسنس)

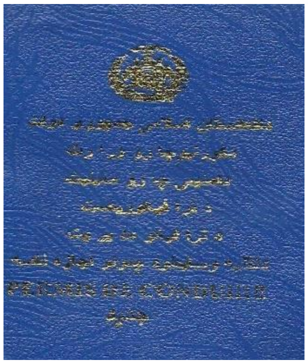

یو ډول کتا بچه ده چي چلوونکي ته پر جاده باندي د چلولو اجازه ورکوي.

یا هغه ارزښت لرونکي سند ته ویل کیږي چي چلوونکي ته تر ۱۵ ورځني زده کړو عملي او نظري ازمویني وروسته د ترافیکو مدیریت له لوري ورکول کیږي.

*په لایسنس کي د چلوونکي نوم، د ویني گروپ، مُهر او نقلیه وسیله ذکر کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

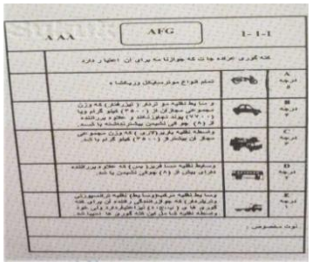

*لایسنس یوازې هغه ولایت کې نوی کیدای سي چیري چې اخیستل سوی وي.

*لایسنس کاپي کول او گرځول یې د اعتبار وړ نه دي، باید اصل ولري.

*د افغانستان لایسنس په 34 ولایاتو کې د اعتبار وړ دئ .

*هر لایسنس دري کاله وخت لري.

*په لایسنس کي یو ډول کارت دی چي کارت تخلف ورته ویل کیږي کله چي یو شخص ترافیکي تختي وکړي په همدغه کارت کي یې تختي لیکل کیږي که چیري یو شخص تر درو اضافه تختۍ وکړی د دوهم ځل لپاره به د لایسنس کورس تعقیبوي.

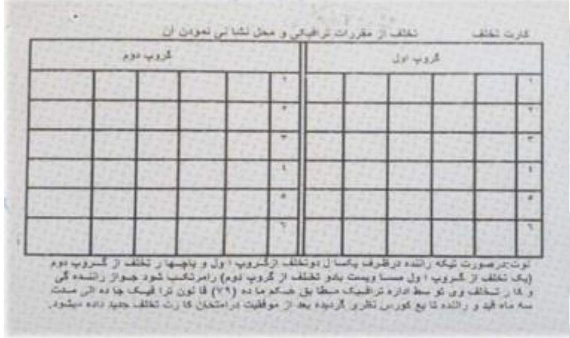

د لایسنس اخیستو شرایط

۱-افغان به وي. ۲- اتلس کلنۍ عمر ئې پوره کړی وي. ۳- معیوبیت ونه لري.

عموماً لایسنسونه په دوه ډوله دي: ملي او بین المللي.

په افغانستان کي لایسنسونه پر څلور ډوله دي.

۱ - جدید ۲- تجدید ۳- ارتقاء بالدرجه ۴- مثنی ۵- بین المللي د لایسنس ډولونه دي.

۱ -جدید لایسنس هغه کسانو ته ورکول کیږي، چې غواړي د لومړي ځل لپاره لایسنس واخلي .

۲ -تجدید لایسنس له دریو کالونو څخه وروسته کله چې جدید لایسنس نوی سي، دې ته تجدید سوی لایسنس وایي.

۳ -مثنی لایسنس کله چې لایسنس ورک یا تخریب سي نو دویم ځل اخیستو ته ئې مثنی لایسنس وایي. د اخیستلو پروخت ئې عملي او نظري امتحان اخیستل کیږي.

۴ -ارتقا به درجه لایسنس هغه لایسنس دئ چې د مهارت د زیاتیدو وروسته له یو کاله وروسته ورکول کیږي. یعنې کله چې یو کس یو ډول واسطه کې مهارت ولري او غواړي بل ډول واسطه وچلوي نو باید ارتقاع به درجه لایسنس لپاره د ترافیکو مدیریت ته ورسي. هغوی بیا رسمي اجراأت کوي.

د لایسنس اخیستو لپاره د اړتیا وړ شیان:

۱ -تذکره. ۲- د ویني د گروپ یا صحی معاینات.- ۳- دري قطعي عکسونه .

د لایسنس کتګوری

A پنځمه: موټر سایکل، زرنج او...

Bځلورمه: تیز رفتاره موټرونه لکه سراچه، کرولا او...

Cدریمه: لوی موټرونه چې وزن ئې له 3.5 ټن څخه زیات وي .

Dدویمه: بس موټرونه چې له 7 څوکیو زیاتې ولري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Eلومړی: هغه موټر چې نور موټر کش کوي، يعنې لوی – لوی موټر چې نورو موټرونو سره د مرستې لپاره جوړ شوي دي.

*هر لايسنس يو د سرغړونې کارټ له ځانه سره لري. دا کارټ د پوره ارزښت لرونکی دئ. لايسنس له دې کارته پرته هيڅ دئ. دې کارټ کې د چلوونکي تيروتنې ثبتيږي. که تيروتنې له 3 زياتې سي لايسنس ترې اخيستل کيږي.

د ترافيکو خاصه وضعه

*کله چې په جاده کي رش وي لاره بنده وي، پوليس ترافيک ولاړ وي شپيلکلان وهي وسايط يوې او بلې خواته پاسوي، ايشاره هم شنه وي خو بيا هم جادې ته مه داخليږئ، ستاسې سترګې د اعتبار وړي دي کله چې لار ايله سول حرکت وکړئ.

څراغونه (بتۍ)

*د موټر د مخ بتۍ، ژړې ايشارې، بريک بتۍ، د نمبرپليټ بتۍ او د انعکاس ښښې په موټر کي قانوني څراغونه دي، ددې څخه بغير نور څراغونه بسته کول غيري قانوني دي.

*ښکاري او ګازې څراغونه بسته کول غيري قانوني دی.

سوارلۍ(سپاريان)

*کله چې موټر جوازسير ورکول کيږي په جوازسير کي د موټر د سوارليو اندازه ټاکل سوې. مثلاً په سراچه کي د ډريور سره پنځه نفره اجازه سته، بس يا ۳۰۳ موټر ته د ۴۷ نفرو اجازه سته، تر دې اضافه سواريان پورته کول غيري قانوني کار دی.

*ځينو وسايطو ته بيا بغير د چلوونکې څخه د بل نفر اجازه نسته لکه بايسکل او ټکټر...

د سوارلي کيافه(شکل)

*قانون چلوونکي ته وايي کله چې تاسې سواري پورته کوئ د هغه کيافې او شکل ته بايد په دقت وګورئ، که مو چيري شک ورسيږي چې بد شخص دی مه يې پورته کوئ.

د بارداره موټر د بار اندازه.

*د بارداره موټر لپاره په جوازسير کي د بار اندازه ټاکل سوې ده، د هغه اندازې څخه اضافه بار موټر ته اچول غيري قانوني کار دی.

*مثلاً په يو لارۍ موټر کي ۱۰ ټنه د بار جواز سته که تاسې تر دې اضافه ور واچوئ پوليس ټرافيک کولی سي چې تاسي تهديد، جرمانه او يا لايسنس درڅخه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

* په لاری موټر کي د بار اچول يوازي د هغه تر باډيه پوري محدود دی ، که باره تر باډی يوې او بلي خواته تير وي دا غيري قانوني دی. بغير د هغه شرکتونو څخه چي هغه ددولت سره پروتوکول لري، د پروتوکول په اساس که بار د لاری تر باډی اضافه وي يو طرفه بل طرف او شاته دي يي سور ټاټ وځړوي.

د کلينر مسووليت

*عموماً په بس او يا لاری موټر کي د موټروان سره دوهم کس د کلينر په حيث ورسره وي، کلينر ته دموټروان په رقم خاص جواز ورکول کيږي، ۱۸ کاله عمر به لري د کورنی اجازه به لري، بيا نو کلينري کولی سي.

* کلينر که په بس موټر کي وي په سوارليو بايد وگرځي چي لاس ونه باسي او يا په بس کي بې ځايه ونه دريږي.

او که په لاری موټر کي وي بايد پر بار وگرځي پر ټايرو او يا نورو پرزو وگرځي.

*موټروان بايد دسوارليو سره باندار ونه کړي، په سگريټو ځان اخته نکړي او د چا په خوښه رفتار ونکړي قانوني بايد مخته ولاړ سي.

پياده

پياده شاملين: هغه اشخاص چی د نقليه واسطو له استفادی نه پرته په عام واټ باندی حرکت کوی پياده شاملين بلل کيږي.

*قانون پياده شاملينو ته حق اوليت ورکړی، که هر وسايط والا د پياده سره ټکر کوي قانون يې ملامتوي.

*هيڅ وخت پياده په چا نه ملامتيږي، ځکه پياده شاملينو ته کورس نسته، ټول وسايط چلوونکي د قانون تر چتر لاندي راځي . ځکه ټرافيکي اصول يوازي ددوی لپاره دي، هر وسايط چلوونکۍ بايد په ټرافيکي اصولو اگاه شخص وي.

*پياده شامليون ته لازمه ده چي پر پياده روونو حرکت وکړي، او پياده شاملين چي تر سړک اوړې درې طريقې لري.

۱ :طريقه يې داسې ده کله چي پياده تر سړک اوړي چيري چي ټرافيک وي هلته به ټرافيک ته ناره کوي چي راسه ما تر سړک واړوه.

۲ :طريقه يې د پياده رو لوحې دي کله چي هغه ولاړې وي پياده شاملين حق لري چي تر سړک تير سي.

۳ :طريقه د کوچنيانو ده کله تاسې خپل کوچنيان مکتب او يا بازار ته استوئ لارښوونه ورته وکړئ چي پر سړک اوړئ لاسونه يو له بل سره ونيسئ شاوخوا وگورئ بيا تير سئ، که چيري يو وسايط پر تاسې راورسيږي وارخطا کيږئ مه ودريږئ چي وسايط تير سي بيا تاسې تېر سئ.

پياده رو د کاروبار لپاره ندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

*پیاده رو د پیاده تګ لپاره دی، کواټ پر ایښودل، ترکاري باب پر خرڅول او یا ریړۍ پر درول غیري قانوني کاردی.

*ټول پیاده شاملین لکه کوچنیان، ښځي، ځوانان او سپین ږیري دي پر پیاده ولاړ سي.

حیوانات جادې ته داخلول

*کله چي یو څوک حیوان جادې ته داخلوي قانون وایي پر داسې وخت باید داخل سي چي نور وسایط جادې ته نه وي داخل سوي.

*هغه حیوانات لکه پسونه، غوایان، اوښان او یا نور حیوانات چي کله ګنج ته بیایاست او یا په ښار کي رمه تېروئ باید د ملا پر آذان جادې ته داخل سئ، پدغه وخت کي په جاده کي د وسایطو ګڼه ګونڼه نه وي.

*کله چي رمه جادې ته داخلېږي باید درې نفره ورسره وي یو په سر کي بل په مینځ کي بل په پای کي ترڅو رمه په ښه طریقه سره تر جادې تیره سي.

*که ناوخته سوی وو بیا دي نو خپل حیوانات پر فرعي سړکونو تر خپل هدفه ورسوي، که چیري چا د حیواناتو سره ظلم کوئ، پولیس ټرافیک حق لري چي ظلم کوونکئ تهدید او یا جریمه ورکړي.

ترافیکي نښې(لوحې)

د ترافیکو په قانون کي اته ډوله ترافیکي نښې یا لوحې دي

١ :اخطاریه لوحې

٢:حق اولیت لوحې

٣ :منع کوونکې لوحې

۴:هدایت ورکوونکي لوحې

۵:معلومات ورکوونکي لوحې

٦: تأسیسات

٧: برقي ایشارې(سیګنالونه)

٨: خط اندازۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی: اخطاریه(نسبې) لوحې

هغه لوحې چې مثلث شکل لري او یا درې کونجه وي دې ته اخطاریه لوحې ویل کیږي.

عمومي خطر

څلور لارې (د راسته لاس څخه د حق اولیت مراعتول)

راسته لاس ته ګولايي

چپه لاس ته ګولايي

راسته لاسته ډبلې ګولاياني

چپه لاسته ډبلې ګولاياني

متقابل ترافیکي خطر

ددوو طرفو څخه د جادې کم عرضه کیدل

لس فیصده مخ کښته

لس فیصده مخ پورته

کمپرک(کښته پورته)

د ښویدو خطر

خامه سرک(د میده شګو د غورځیدو خطر

د غره څخه د ډبرې د رالویدو خطر

تونل

د باد لورى ټاکونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پياده رو دهليز

د کوچنيانو پياده دهليز

ترساختماني کار لاندې جاده

د وحشي حيواناتو تيريدل

د اهلي حيواناتو تيريدل

سيند ته د ورلوېدو خطر

ترافيکي برقي ايشارې

دوهم: د حق اوليت نښې(لوحې)

هغه نښو يا لوحو ته ويل کيږي چې د لومړيتوب حق په کښې مراعت کيږي.

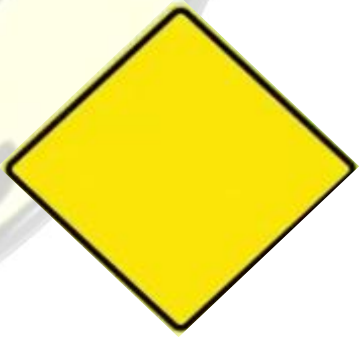

عمومي جاده(حق اوليت د عومي جادې دی)

عمومي جاده ختمه سوه

حق اوليت د مخامخ عمومي جادې دی.

د راستې خوا فرعي سړک لمخې د مخامخ حق اوليت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چپي خوا فرعي سړک لمخي د
مخامخ حق اولیت

و ګوره او تیر سه.

دربدل او حق اولیت مراعتول

انتظار کول حق اولیت مخامخ
ترافیک ته ورکول.

مقابل ترافیک باید انتظار وکړي

دریم : منع کوونکي (نښې) لوحې

دا هغه لوحې یا نښې دي چې تاسې د یو کار څخه منع کوي.

یک طرفه جادې ته داخلیدل منع دي

د ټولو وسایطو پر مخ بنده جاده

د موټرانو ننوتل منع دي

د موټرسایکل ننوتل منع دي

د بایسکل ننوتل منع دي

د ټکټر(تراکتور) ننوتل منع دي

د آس د ګاډی ننوتل منع دي

د ټریلر(ټیلر) ننوتل منع دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلاسي کراچۍ (ګاډۍ) ننوتل منع

هغه موټر ننوتل منع دی چي د بار وزن
يې تر اووه ټنه اضافه وي.

د هغه موټر ننوتل منع دي چي مجموعه وزن
يی تر اووه ټنه اضافه وی.

د هغه موټر ننوتل منع دي کوم چي پر
اکسل يې وزن ۵ ټنه وي.

تر ۲,۵ متره او يا اضافه تر دې بر لورونکۍ
موټرونه منع دي.

تر ۳,۵ متره جګ موټرونه ننوتل
منع دي

تر ۱۰ متره اوږد موټرونه منع دي

راسته لاسته ګرځيدل (کاټيدل) منع دي

چپه لاسته ګرځيدل(کاټيدل) منع دي.

د U په شکل ګرځېدل منع دي

د ټولو وسايطو لپاره سبقت منع دی.

سبقت کولی سي

د غټ موټر سبقت منع دی

غټ موټر سبقت کولی سي

تر 50 اضافه سرعت منع دی

تر 50 اضافه سرعت کولی سئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هارن وهل منع دی.

توقف منع دی

پارکینگ کول منع دي.

پارکینگ کولی سي

تر ټاکلی وخته پارکینګ نسئ کولای

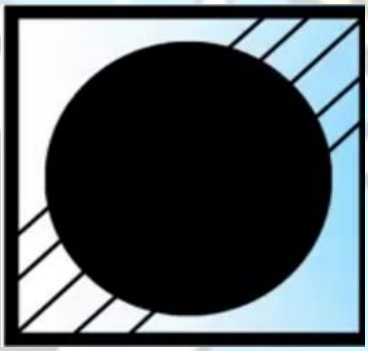

د پارکینگ ټاکلی وخت ختم سو

د گمرک محل(توقف)

حق العبور (توقف)

څلورم: هدایت ورکوونکې (نښې) لوحې (امریه)

دا هغه لوحې دي چي تاسې ته هدایت او امر کوي.

مخامخ لور ته حرکت

راسته طرفه حرکت

چپه طرفه حرکت

راسته طرفه گرځیدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چپه طرفته گرځېدل

مخامخ او راسته طرفته حرکت

مخامخ او چپه طرفته حرکت

جاده راسته او چپه طرفته گرځي

د راستې خوا څخه واوړئ

د چپې خوا څخه واوړئ

ترافيکي څرخ يعني دايروي چوک

د بايسکل سړک

پياده سړک

ځنځير لرونکي موټر بايد پر ولاړ سی.

تر ټولو د کم سرعت سيمه

د کم سرعته سيمي ختميدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم: معلومات ورکوونکي (نښې) لوحې.

دا هغه لوحې دي چې تاسې ته معلومات درکوي، کله چې تاسې یو ښار ته داخلیږئ او تاسو ددغه لوحو سره بلد یاست بیا نو ستاسې ښه لارښود کېدای سي.

د تیلو پمپ

ورکشاپ

د ټلیفون کولو غرفه

مسافرخانه

رستورانټ

سره میاشت

روغتون

د استراحت محل

تفریګاه(پارک)

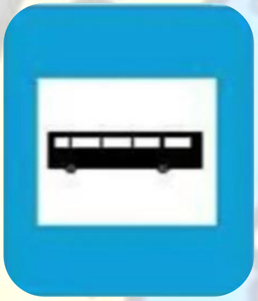

د بس تم ځای

د ټکسي تم ځای ځای

معلوماتي غرفه

پارکینګ

د پیاده رو دهلیز

هوایي پُل یا تر ځمکې لاندې پیاده رو.

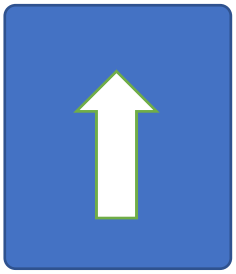

یکطرفه جادې ته د ننوتلو ځای

د یکطرفه جادې شروع.

جاده ختمه ده.

راسته طرفه د خط السیر تنظیم.

د خط السیر تنظیم کول مخامخ لور ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مختلفو طرفو ته د خط السیر تنظیم.

د ښاري حدودو د شروع کیدو لوحه

د ښاري حدودو د ختم لوحه

د پام وړ ځایونو په اړه معلوماتي لوحه.

د لویو ښارو د لیري والي او په کیلومتر داندازې ښوولو لوحه.

د ولایتونو د ښارونو په اړه معلوماتي لوحه

د ښارونو او ولایتونو په اړه معلوماتي لوحه .

د ولایتونو د مسیر د معلوماتي لوحه.

په داخل د ښار او ولایاتو کي معلوماتي لوحه

د جادې اندازه والي

د جادې نمبر

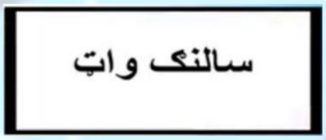

د ښاري واټونو د معلومولو لوحه

په داخل د ښار کي د محلونو د ښوولو لوحه .

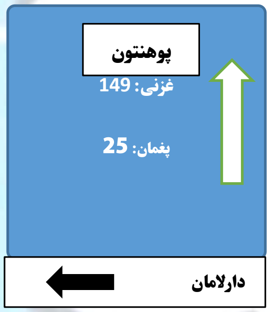

د ولایتونو او ښارونو د مسیر معلوماتي لوحه

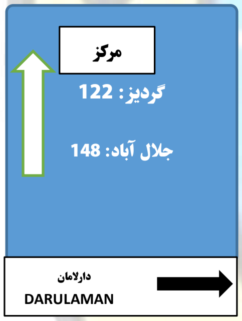

د ولایتونو او ښارونو د مسیر معلوماتي لوحه

په داخل د ښار کي د غټو محلونو دښودلو لوحه.

ترافیکي انحراف.

ترافیکي انحراف.

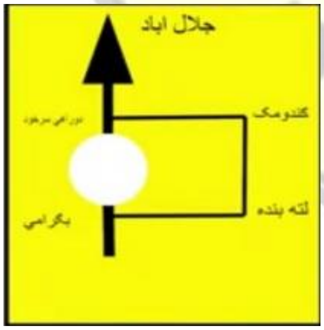

د ولایاتو په سطحه انحراف

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم: تاسیسات او یا ترافیکي جزیرې.

دا لوحې د لرګي او یا چادر څخه جوړې دي، پر چوکو ولاړې وي د ویکټور لورى چې هر طرف ته وي تاسې ته هدایت کوي چې هماغه طرفته ولاړ سئ.

راسته طرفته ولاړ سه

چپه طرفته ولاړ سه

چپه او راسته طرفته ولاړ سه

دوو ښاخونو ته تلل

مخروطه

د ترمیم کاري سیاره لوحه

انعکاس کوونکې اله

اووم: برقي ایشارې(سګنالونه)

هغه ایشارې دي چې د عامه نظم د تنظیم لپاره پر چوکو او جادو لګول سوي وي.

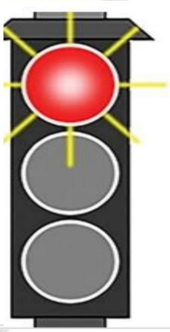

ودریږه

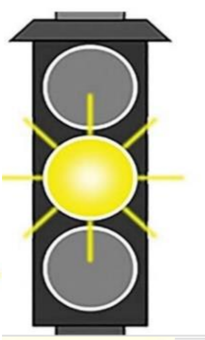

اماده سه

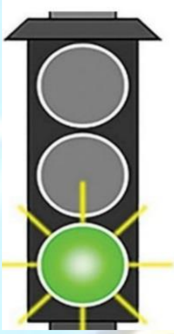

حرکت

اتم: خط اندازي

هغه سپین یا ژړ خطونه چې د سړک پر سر رسم سوي وي خط اندازي بلل کیږي.

مستقیم خط.

دوه مستقیم خطونه.

مات(قاطع) خطونه

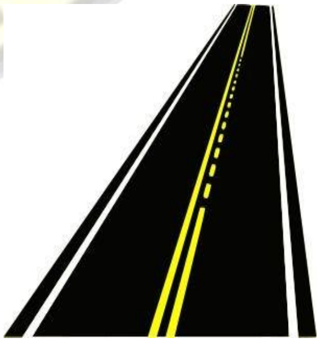

مستقیم او مات قاطع خطونه.

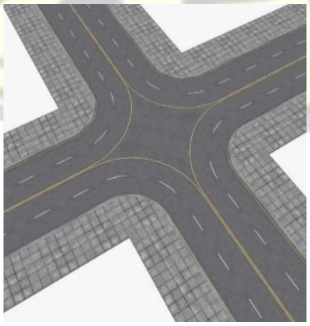

په چهاراهي یا څلور لارې کې په خط اندازي سره حدود ښودل سوي.

پیاده رو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډ ژوند لیک

زه سیف الله بسمل د کندهار ولایت د پنځمې ناحیې اوسیدونکی په ۱۳۷۴ هـ ش کال کې زېږدلی پلرنی ټاټوبی مې کندهار ولایت دامان ولسوالي ده.

تر دوولسم ټولګۍ پورې مې زده کړې په میرویس خان نیکه لېسه کې کړې تر فراغت وروسته د کانکور په امتحان کې کندهار پوهنتون شرعیاتو پوهنځی ته بریالی سوم په ۱۳۹۹هـ ش کال کې مې د همدې پوهنځی څخه د فراغت سند تر لاسه کړ.

په فرهنګي اړخ کې مې بېلابېلې لیکنې کړې، مختلفو ورځپاڼو او سایټو نشر کړې. همدغه شان (د شخصیت جوړووني هنداره)، (اسلام او غربي ایډیالوژۍ) تر عنون لاندې هم دوه ناچاپه کتابونه لرم.

کله چې مې په ترافیکو کې دنده پیل کړه د تعلیم او تربیې په بخش مې یوه لویه غوښتنه او نیمګړتیا محسوس کړه، هغه دا چې په پښتوکې په خُلص شکل زموږ د زده کوونکو او موټر چلوونکو لپاره د دوی په ژبه او لهجه داسې ترافیکي درسونه او قوانین موجود نه وه چې هم دې د لایسنس د درس زده کوونکي درس په کښې ولولي او هم دې یې نور چلوونکي مطالعه کړې. که وه حجم به یې ډېر وو او یا به ډېر لنډ وه یعنې یوازې به ترافیکي نښې وې. دغې نیمګړتیا ته په کتو مې هڅه وکړه چې د مختلفو منابعو څخه مواد راټول کړم په مختصر شکل یې په عامیانه پښتو یې ولیکم او تر ګرانو هیوادوالو او په خاص ډول د وسایطو تر چلوونکو یې ورسوم. تر څو د هیواد د ټرافیکي اصولو سره اشنا او د چلولو په وخت کې یې مراعات کړي په دغه شکل یې هم یې ځان او هم یې ټولنې ته ګټه ورسیږي.

ګرانه لوستونکیه!

بشر د نیمګړتیاوو څخه ندی خالي، که په نوموړي چپتر (کتاب) کې کومه غلطي او اشتباه سوې وي هیله ده ومې بخښې او تر لوستلو وروسته یې راپام کړې تر څو اصلاح یې کړم.

په مینه

سیف الله بسمل

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library